

Seminární práce

Ve dvojicích zpracujete jedno z pedagogických témat podle svého výběru, a to do podoby studijního textu pro své kolegy. Ten bude mít rozsah 8 – 10 stránek. Z tohoto textu si připravíte na seminář prezentaci (s oporou v powerpointové prezentaci), ve které budou obsaženy klíčové pojmy a koncepty vztahující se k danému tématu a také odpovědi na otázky, které téma uvozují. V určený den ji odprezentujete v čase 10 – 15 minut. Zdroje uvedené pod jednotlivými tématy nejsou konečné, jde naopak o základní tipy na literaturu, kterou je třeba rozšířit. Celá seminární práce musí čerpat nejméně z osmi zdrojů.

Formální úprava

- Hlavička s názvem kurzu, označením semestru, jmény autorů a názvem tématu
- Řádkování max. 1,5; použití max. dvou fontů písma, číslování stránek
- Seznam použité literatury upravený podle jedné citační normy (nejlépe APA¹)
- Písemnou podobu seminární práce odevzdáte nejpozději v den prezentace v tištěné podobě vyučujícímu a elektronicky do is.muni.cz.

Témata seminárních prací

1. Socializace do profese učitele

Vypracují:

Jak probíhá první rok učitele ve škole? Co jej čeká? Jak žáci popisují své učitele? Musí se učitel učit být učitelem?

Literatura:

- Kasíková, H. (1995). Naučit se být učitelem. *Pedagogika* 2(45), s. 147-153.
- Rendl, M. (1994). Učitel v žakovském diskurzu. *Pedagogika* 4(44), s. 347-354.
- Švaříček, R. (2007). Zkoumání konstrukce identity učitele. In Švaříček, Roman, Šed'ová, Klára a kol. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Pravidla hry*. Praha: Portál, s. 335-355.

---

¹ Viz <http://www.phil.muni.cz/wupv/home/studium/citacni-norma-apa>.

2. Učitel a stres

Vypracují:

Jaké jsou zdroje a příčiny pracovní zátěže učitelů? S jakými obtížemi se musejí učitelé vyrovnávat? Je v tomto ohledu učitelská profese specifická?

Literatura:

- Hennig, C., Keller, G. (1996). *Antistresový program pro učitele: projevy, příčiny a způsoby překonání stresu z povolání*. Praha: Portál.
- Vašutová, J. (2004). *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido,
- Míček, L., & Zeman, V. (1997). *Učitel a stres*. Opava: Vademecum.
- Lazarová, B. a kol. (2011). *Pozdní sběr: O práci zkušených učitelů*. Brno: Paido.

3. Gender ve škole

Vypracují:

Projevují se ve vzdělávání nějakým způsobem genderové stereotypy? Je někdo ve škole zvýhodňován – chlapci, nebo děvčata? K čemu je dobrá genderová korektnost?

Literatura:

- Jarkovská, L., & Lišková, K. (2008). Genderové aspekty českého školství. *Sociologický časopis*, 4, str. 683 - 701.
- Kaščák, O. (2004). Feministický pohľad na socializáciu pohlaví. *E- pedagogium*, 4. Dostupné na: <http://epedagog.upol.cz/eped4.2004/clanek05.pdf>.
- Smetáčková, I., & Vlková, K. *Gender ve škole*. Dostupné na: <http://www.osops.cz/cz/projekty/genderova-rovnost/publikace-gender-ve-skole>.
- Škorpová, I. (2010). *Genderové stereotypy – představy učitelů*. *Studia paedagogica*, 15(1), s. 107-124.
- Šmídová, I., Janoušková, & K. Katrňák, T. (2008). Faktory podmiňující vzdělanostní aspirace a vzdělanostní segregaci dívek a chlapců v českém vzdělávacím systému. *Sociologický časopis*, 1, s. 23-53.

4. Žák ve škole

Vypracují:

Reakce žáků na požadavky školy. Strategie žáků na cestě k úspěchu – akceptovatelné a neakceptovatelné. Co je zdrojem nedovoleného chování a jednání žáků?

- Gavora, P. Smelost' verzus v gymnazistov. *Studia paedagogica*, 2011, 16, 1, s. 119-137.
- Mareš, J. Tradiční a netradiční podvádění ve škole. *Pedagogika*, 2005, 4 310-335.
- Fonseca, L. (2013). „Všichni vědí, že opisovat se nemá, ale stejně to každý dělá.“ Pedagogický pohled na paradoxy „férového“ opisování. *Studia paedagogica*, 18(2-3), s. 73-92.

5. Problémový žák

Vypracují:

Co je to problémové chování a čím je způsobeno? Má žakovské zlobení nějakou logiku? Jak s ním může učitel efektivně zacházet?

Literatura:

- Auger, M. T., & Boucharlat, Ch. (2005). *Učitel a problémový žák*. Praha: Portál,
- Bendl, S. (2005). *Ukázněná třída*. Praha: Triton.
- Keogh, B. (2007). *Temperament ve třídě*. Praha: Grada. (kapitola 7)
- Kyriacou, Ch. (2005). *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál.
- Ondráček, P. (2003). *Františku, Přestaň konečně zlobit, nebo ...* Praha: ISV.
- Bendl, S. (2002). Které charakteristiky učitele podporují kázeň žáků. *Pedagogika*, 52(3), s. 346 - 357.

6. Střední školství – ideální proporce všeobecného a odborného vzdělávání

Vypracují :

Co je to všeobecně zaměřené a odborné středoškolské vzdělávání? Jaké existují trendy z hlediska proporce středoškolského vzdělávání? Jaká existují rizika výrazné preference všeobecného proudu a jaká rizika jsou zmiňována při zdůrazňování odborného vzdělávání? Jaké přístupy převládají v evropských (světových) zemích?

Literatura:

- Průcha, J. (1999): *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál. (kap.5)
- Greger, D., & Ježková, V. (Eds.). (2006). *Školní vzdělávání. Zahraniční trendy a inspirace*. Praha: Karolinum.
- Liessmann, K. (2008): *Teorie nevzdělanosti*. Praha: Academia.
- Keller, J., & Tvrdý, L. (2008). *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: Sociologické nakladatelství.

7. Učitel a výuka přírodovědných předmětů v současné škole pohledem výzkumu

Vypracují :

V čem spočívá specifikum výuky přírodovědných předmětů? Jsou učitelé přírodovědných předmětů tvořiví? Proč se žáci učí fyziku? Je možné učinit přírodovědné předměty oblíbené?

Literatura:

- Žák, V. (2008). Zjišťování parametrů kvality výuky fyziky. *Pedagogika*, 58(1), s. 60-72.
- Žák, V. (2009). Důvody, proč se čeští žáci učí fyziku. *Pedagogika*, 59(3), s. 269-282.
- Škoda, J. (2006). Výzkum dětských pojetí vybraných přírodovědných fenoménů z učiva fyziky a chemie na základní škole. *Pedagogika*, 56(3), s. 231-245.
- Škoda, J. (2002). Uplatňování vybraných vzdělávacích postupů při výuce chemie na víceletých gymnáziích a jejich diagnostika. *Pedagogická orientace*, 12(4), s. 66-72.
- Janík, T. (2007). Cílová orientace výuky fyziky: exkurz do subjektivních teorií učitelů. *Pedagogická orientace*, 2007, 17(1), s. 12-33. Dostupné online (<http://www.ped.muni.cz/weduresearch/publikace/0018.pdf>).
- Janík, T., & Miková, M. (2006). *Videostudie: výzkum výuky založený na analýze videozáznamu*. Brno: Paido.
- *Výuka přírodovědných předmětů ve školách v Evropě*. (2008). Koncepce a výzkum. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání (Eurydice 2006). Dostupné z: http://eacea.ec.europa.eu/eurydice/ressources/eurydice/pdf/0_integral/081CS.pdf

8. Nižší gymnázia versus II. stupně ZŠ

Vypracují:

Co je to selekce ve vzdělávacích systémech? Jaké hlavní argumenty jsou uváděny zastánci uplatňování selekce a jaké argumenty zdůrazňují odpůrci? Jaké přístupy převládají v evropských zemích?

Literatura:

- Průcha, J. (1999). *Vzdělávání a školství ve světě*. Praha: Portál. (kap. 4)
- Greger, D., & Ježková, V. (Eds.). (2006). *Školní vzdělávání. Zahraniční trendy a inspirace*. Praha: Karolinum.
- Greger, D. (ed.). (2008). Education, Equity and Social Justice –Thematic issue. *Orbis scholae*, 2(2). (<http://www.orbisscholae.cz/>).

9. Rámcové vzdělávací programy a Školní vzdělávací programy: Co na to učitelé?

Vypracují:

Jak vidí současnou reformu učitelé? Proč se učitelé chtějí/nechtějí měnit? Co je největší překážkou reformy?

Literatura:

- Beran, J., Mareš, J., & Ježek, S. (2007). *to je učitelů k vzdě jako jeden z faktorů . Orbis scholae, 2007, 1(1), s. 111–131.*
- Janík, T. a kol. (2010). *Kurikulární reforma na gymnáziích v rozhovorech s koordinátory pilotních a partnerských škol.* Praha: VÚP. (on-line)
- Lazarová, B. (2005). Psychologické aspekty profesionálního rozvoje učitelů: Rezistence vůči změně. *Pedagogika, 2005, 55(2), s. 102 - 118.*

10. Konstruktivismus je když...

Vypracují:

Co je konstruktivismus? Čím se vyznačuje konstruktivismus? Najdeme ho v našich školách?

Literatura:

- Petrová, Z., & Pupala, B. (2008). K současným pedagogickým diskusím o zóne nejbližšího vývinu. *Pedagogika, 58(2), s. 117-130.*
- Kaščák, O. (2002). Poznávání a učení v teorii radikálního konstruktivismu. *Pedagogická revue, 54(5), s. 418-430.*
- Rendl, M. (2008). O konstruktivismu ve vyučování matematiky. *Pedagogika, 2008, 58(2), s. 167-203.*

11. Vyučování a rozvoj dětského myšlení

Vypracují:

Požaduje škola od dětí memorování nebo tvořivé výkony? Učí učitelé myslet? Jakým způsobem mohou žákovské myšlení rozvíjet?

Literatura:

- Fischer, R. (2004). *Učíme děti myslet a učit se.* Praha: Portál, 2004.
- Kolář, Z., & Šikulová, R. (2007). *Vyučování jako dialog.* Praha: Grada.
- Lokšová, I., & Lokša, J. (2003). *Tvořivé vyučování.* Praha: Grada.
- Petty, G. (2004). *Moderní vyučování.* Praha: Portál.

12. Jak fungují školy?

Vypracují:

Jaká očekávání má veřejnost od škol? Je škola konzervativní instituce?

Jak školy fungují z hlediska řízení? Jaká je úloha řídicích pracovníků ve školách?

Literatura:

- Průcha, J. (2002). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál.
- Sedláček, M. (2008). Řízení školy na vesnici. *Studia paedagogica*, 13(1).
- Sedláček, M. (2007). Škola a její ředitel. In Švaříček, R., Šedřová, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Pravidla hry*. Praha: Portál.
- Švaříček, R. (2009). *Studia paedagogica*, 14 (1), s. 87-108.
- Pol, M. (2008). *Škola v proměnách*. Brno: MU. (kap. 1,2 a 9)

13. Kvalita a efektivita ve škole

Vypracují:

Co to je kvalita ve škole? Jak ji lze měřit a o čem taková měření vypovídají? Kdo má zájem měřit kvalitu ve škole? Jaké vlastnosti mají efektivní školy?

Literatura:

- Průcha, J. (2002). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál.
- Nezvalová, D. (2002). *Kvalita ve škole*. Olomouc, UP.
- Pol, M. (2008). *Škola v proměnách*. Brno: MU. (kap. 3)
- Prášilová, M. & Vašátková, J. (2006). Současné pohledy na procesy vnitřní evaluace škol v českém prostředí. *Pedagogika*, 56(3), s. 273-284.

14. Vliv rodiny na školní úspěšnost žáků

Vypracují:

Ovlivňuje vztah rodičů ke škole vzdělávací dráhu dítěte? Jak ovlivňuje rodinné zázemí školní dráhu žáka?

Literatura:

- Rabušicová, M., Šedřová, K., Trnková, K., & Čiháček, V. (2004). *Škola a /versus/ rodina*. Brno: MU.
- Katrňák, T. (2004). *Odsouzení k manuální práci*. Praha: SLON.
- Viktorová, I. (2004). Změny rodičovského vztahu ke škole a vzdělávání dětí“. *Pedagogika*, 54(4), s. 389-405.

15. Budoucnost školy a vzdělávání

Vypracují:

Co je to společnost vědění? Žijeme v takové společnosti? Jaká je budoucnost školy ve společnosti vědění – přežije v podobě, v jaké ji známe dnes?

Literatura:

- Keller, J., Tvrđý, L. (2008). *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: SLON.
- Kotásek, J. (2003). Modely školy budoucnosti. *Pedagogická revue*, č. 1.
- Liessman, K. P. (2008). *Teorie nevzdělanosti*. Praha: Academi.
- Veselý, A. (2004). Společnost vědění jako společenský koncept. *Sociologický časopis*, č. 4.

Školství optikou statistik

16. Jaké jsou pedagogické sbory na středních školách – kvalifikované a smíšené? Které střední školy trpí nejvíce feminizací a které nekvalifikovaností? Jakou mzdu dostávají SŠ učitelé? Liší se to podle druhu zřizovatele školy, podle kraje nebo podle druhu SŠ? Jak se tyto ukazatele vyvíjejí v posledních 10 letech?

Vypracují:

- MŠMT. Statistické ročenky školství <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/rocenky>

17. Na jakých druzích SŠ studuje nejvíc studentů? Jsou to spíše dívky nebo chlapci? Jaká proporce žáků studuje na soukromých, církevních a rezortních SŠ? Kolik existuje speciálních SŠ a jaká proporce žáků na nich studuje? Liší se kraje ČR svou proporcí všeobecných a odborných SŠ? A liší se kraje proporcí SŠ podle zřizovatelů? Jak se tyto ukazatele vyvíjejí v posledních 10 letech?

Vypracují:

- MŠMT. Statistické ročenky školství <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/rocenky>